

डोगरी पुस्तक माला

भाग-1

(पैहली जमातै आस्तै)

संपादक मंडल
प्रो. चम्पा शर्मा
प्रो. वीणा गुप्ता
डॉ. शशि पठानिया
श्री कुलदीप वैद

Revised Edition: 5.8T, 2018

© जम्मू कश्मीर स्टेट बोर्ड ऑफ स्कूल एजूकेशन, 2008

कम्प्यूटर टाईप सैटिंग :- कोहली ग्राफिक्स, कच्ची छावनी, जम्मू।

FOR FREE DISTRIBUTION

मुद्रक :- गीता ऑफसेट प्रिंटर्स प्रा. लि., सी-90, ओखला इंड. एरिया, फ़ेस-1,
नई दिल्ली-20

सैक्रेटरी, जम्मू-कश्मीर स्टेट बोर्ड ऑफ स्कूल एजूकेशन पासेआ प्रकाशत

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਏਹ ਬਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗਲਲ ਏ ਜੇ ਡੋਗਰੀ ਗੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਚ ਮਾਨਤਾ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਗੇਈ ਏ। ਰਿਆਸਤੀ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੇਆ ਇਸ ਭਾਸਾ ਗੀ ਸ਼ਕੂਲੀ ਸਤਰ ਪਰ ਪਢਾਨੇ ਦਾ ਨਿਰਣ ਕਾਫੀ ਪੈਹਲੋਂ ਗੈ ਲੇਈ ਲੈਤਾ ਗੇਆ ਹਾ ਤੇ ਰਿਆਸਤੀ ਸ਼ਕੂਲੀ ਸ਼ਿਕਸ਼ਾ ਬੋਰ्ड ਇਸ ਸਿਲਸਲੇ ਚ ਅਪਨੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਖੂਬੀ ਨਭਾਂਦਾ ਆਵਾ ਕਰਦਾ ਏ।

ਏਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਪਾਸੇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਖਟ੍ਰੀ ਪਾਠਾਚਰ्यਾ ਰੂਪਰੇਖਾ-2005 ਦਾ ਅਨੁਸਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹੋਈ ਬੋਰਡ ਪਾਸੇਆ ਰਿਆਸਤਾ ਚ ਬੋਲਲੀ ਜਾਨੇ ਆਹਲਿਯੋਂ ਸਭਨੋਂ ਮਾਤੂਬਾਸਾਏਂ ਗੀ ਪੈਹਲੀ ਜਮਾਤਾ ਥਮਾਂ ਪਢਾਨੇ ਦਾ ਨਿਰਣ ਲੈਤਾ ਗੇਦਾ ਏ। ਫਲਸਰੂਪ ਡੋਗਰੀ ਪੁਸ਼ਟਕ ਮਾਲਾ ਭਾਗ-1 ਪੈਹਲੀ ਜਮਾਤਾ ਆਸਤੈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗੇਈ ਏ।

ਇਸ ਪੁਸ਼ਟਕ ਚ ਅੜਤਾਲੀ (48) ਪਾਠ ਨ, ਜਿੰਦੇ ਚ ਡੋਗਰੀ ਦੇ ਸ਼ਵਰੋਂ ਤੇ ਵਿਅੜਨੋਂ ਦੇ ਲਿਪਿ ਚਿੰਨੋਂ ਦੀ ਪਨਘਾਨ ਕਰਾਈ ਗੇਦੀ ਏ। ਇਨੋਂ ਲਿਪਿ ਚਿੰਨੋਂ ਆਸਤੈ ਚਿਤ੍ਰਾਤਮਕ ਸੁਆਤਮ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਚੁਨੇ ਗੇਦੇ ਨ ਤਾਂ ਜੇ ਵਿਦਾਰ੍ਥੀ ਧਵਨਿਯੋਂ ਦੇ ਉਚਚਾਰਣ ਤੇ ਤੰਦੇ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਕਨ੍ਨੇ ਤੌਲੇ ਤੇ ਰੋਚਕ ਢੰਗ ਕਨ੍ਨੇ ਪਰਿਚਿਤ ਹੋਈ ਸਕਨ। ਪੁਸ਼ਟਕ ਦੇ ਅੜਤਾਲੀ ਮੋਂ ਪਾਠ ਚ ਇਕ (1) ਥਮਾਂ ਪੰਜਾਹ (50) ਤਗਰ ਗਿਨਤੀ ਸਖਾਈ ਗੇਦੀ ਏ।

ਇਸ ਪੁਸ਼ਟਕ ਗੀ ਤਧਾਰ ਕਰਨੇ ਆਹਲੇ ਸਦਸ਼੍ਯੋਂ — ਪ੍ਰੋ. ਚਮਪਾ ਸ਼ਾਰਮਾ, ਪ੍ਰੋ. ਕੀਣਾ ਗੁਪਤਾ ਤੇ ਡੱਕੋ. ਸ਼ਸ਼ਿ ਪਠਾਨਿਆ ਦੀ ਮੋਂ ਤੈਹਦਿਲ ਥਮਾਂ ਧਨਵਾਦੀ ਆਂ ਜਿੰਦੇ ਅਨਥਕ ਪ੍ਰਯਾਸੋਂ ਕਰੀ ਏਹ ਕਮਮ ਸਾਮਨੈ ਆਈ ਸਕੇਅਏ। ਇਸ ਪੁਸ਼ਟਕ ਦੇ ਮਜੂਦਾ ਸਰੂਪ ਆਸਤੈ ਅਪਨੇ ਸੈਹਹਿਯੋਗਿਅਂ ਡੱਕੋ. ਫਾਰੂਖ ਅਹਮਦ ਪੀਰ (ਡਾਯਰੇਕਟਰ ਅਕੈਡਮਿਕਸ), ਡੱਕੋ. ਧਾਤਿਰ ਹਮੀਦ ਸਿਰਵਾਲ (ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਾਯਰੈਕਟਰ) ਤੇ ਡੱਕੋ. ਅਨੁਰਾਧਾ ਸ਼ਾਰਮਾ (ਅਕੈਡਮਿਕ ਑ਫਿਸਰ) ਦੀ ਬੀ ਧਨਵਾਦੀ ਆਂ ਜਿੰਨੋਂ ਇਸ ਪੁਸ਼ਟਕ ਗੀ ਬੇਲਲੇ ਸਿਰ ਤਧਾਰ ਕਰਨੇ ਚ ਪੂਰਾ ਸੈਹਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰੋ. ਕੀਣਾ ਪੰਡਿਤਾ

ਚੇਯਰਪਰਸਨ

ਜਮ੍ਮੂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਟੇਟ ਬੋਰਡ ਑ਫ ਸ਼ਕੂਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ

प्रस्तावना

जम्मू-कश्मीर बोर्ड ऑफ स्कूल ऐजूकेशन दा मुक्ख उद्देश्य बक्ख-बक्ख परीक्षां कराने दे कन्नै-कन्नै शिक्षा दे स्तर च सुधार लेई औना बी ए। इस्सै गल्लै गी नजरी च रखदे होई बोर्ड ने बच्चें दे स्तर गी सामनै रकिखयै बोर्ड दी चेयरपरसन प्रो. वीणा पंडिता हुंदी सलाह ते सैहजोग कन्नै प्रस्तुत कताब 'डोगरी पुस्तक माला भाग-1' दी पाठ्य समग्री दा Review डोगरी दे भाशा विद्वानें थमां इस्सै ब'रै यानि 2018 च करोआया।

नमीं शिक्षा नीति दे उद्देश्य दी पूर्ति करदे होई प्रस्तुत कताबै दे Review आस्तै जि'नें विद्वानें अपना जोगदान दित्ता ओह न - डॉ. ओम गोस्वामी, प्रो. वीणा गुप्ता, डॉ. ज्ञान सिंह, प्रो. अर्चना केसर, डॉ. अशोक खजूरिया, डॉ. बंसी लाल, डॉ. जोगिन्द्र सिंह, डॉ. सुषमा रानी, डॉ. खेम राज ते कीमत राज। इस कम्पै गी सुव्यवस्थित ढंगै कन्नै तोड़ चाढ़ने च डॉ. यासिर हमीद सिरवाल (असिस्टेंट डायरैक्टर), डॉ. अनुराधा शर्मा (अकैडमिक ऑफिसर) होरें अपना चेचा योगदान दित्ता। इंदे सैहजोग लेई बोर्ड इंदा सभनें दा धन्नवादी ए।

डॉ. फारूख अहमद पीर
(डायरैक्टर अकैडमिक)

अध्यापकें आस्तै

इस पुस्तक च कुल्ल 48 पाठ न। पैहले दस्सें पाठें च ‘अ’ थमां लेइयै ‘ओ’ तगर डोगरी स्वरें दे उच्चारण ते उंदे लिपि-चिन्नें दा ज्ञान कराया गेदा ऐ। इन्नें ध्वनियें गी बोलने ते लिखने दे ज्ञान गी पक्का करने आस्तै हर पाठ च अभ्यास दित्ता गेदा ऐ।

छेमें कशा सन्तालिमे पाठ तगर डोगरी व्यञ्जनें ते संयुक्त व्यञ्जनें दे उच्चारण ते उंदे लिपि-चिन्नें दा ज्ञान कराया गेदा ऐ ते इस ज्ञान गी सुदृढ़ बनाने लेई इन्नें सभनें पाठें च बी इन्नें ध्वनियें गी पढ़ने ते लिखने ताई अभ्यास दित्ते गेदे न। जिन्नें वर्ण दे शुरू च औने कन्नै चित्रात्मक शब्द बनी सकदे न, उन्नें वर्ण दे ज्ञान आस्तै चित्र समेत शब्द दित्ते गेदे न। पर ज, ड, ढ, ण आदि ध्वनियें दे वर्ण शब्दें दे रम्भ च नेई दे बरोबर बरतोंदे न। दूआ इन्नें वर्ण दे रम्भ कन्नै चित्रात्मक शब्द बी नेई बनदे, इस करियै इन्नें ध्वनियें दी पञ्छान सिर्फ उंदे लिपि-चिन्नें यानि वर्ण कन्नै गै कराई गेदी ऐ। उआं इन्नें ध्वनियें दे उच्चरत ते लिखत ज्ञान आस्तै ऐसे शब्द जिन्दे च इन्नें ध्वनियें दे वर्ण मझाटै, खीरा च जां फही मात्राएं समेत शुरू च बी बरतोए दे होन ते उंदे चित्र बी बनी सकदे होन, बच्चें दी जानकारी आस्तै दित्ते गेदे न। जियां जारां, ज्याणा, जड़, थड़ा, प्यानो, तवा, मेवा बगैरा।

इस चाल्ली ‘डोगरी पुस्तक माला भाग-1’ डोगरी पढ़ने आहले विद्यार्थियें गी डोगरी ध्वनियें दे उच्चारण ते उंदे लेखन दे मूल रूपें यानि मूल वर्ण कन्नै पञ्छान कराने तगर गै सीमत ऐ। स्वरें दियें मात्राएं, दुत्त वर्ण जां खण्डेतर ध्वनियें लेई बरते जाने आहले चिन्नें दे प्रयोग दा ज्ञान अगली पुस्तक च दित्ता जाग।

संपादक मंडल

पाठ-1

पढ़ो ते लिखो :-

अ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

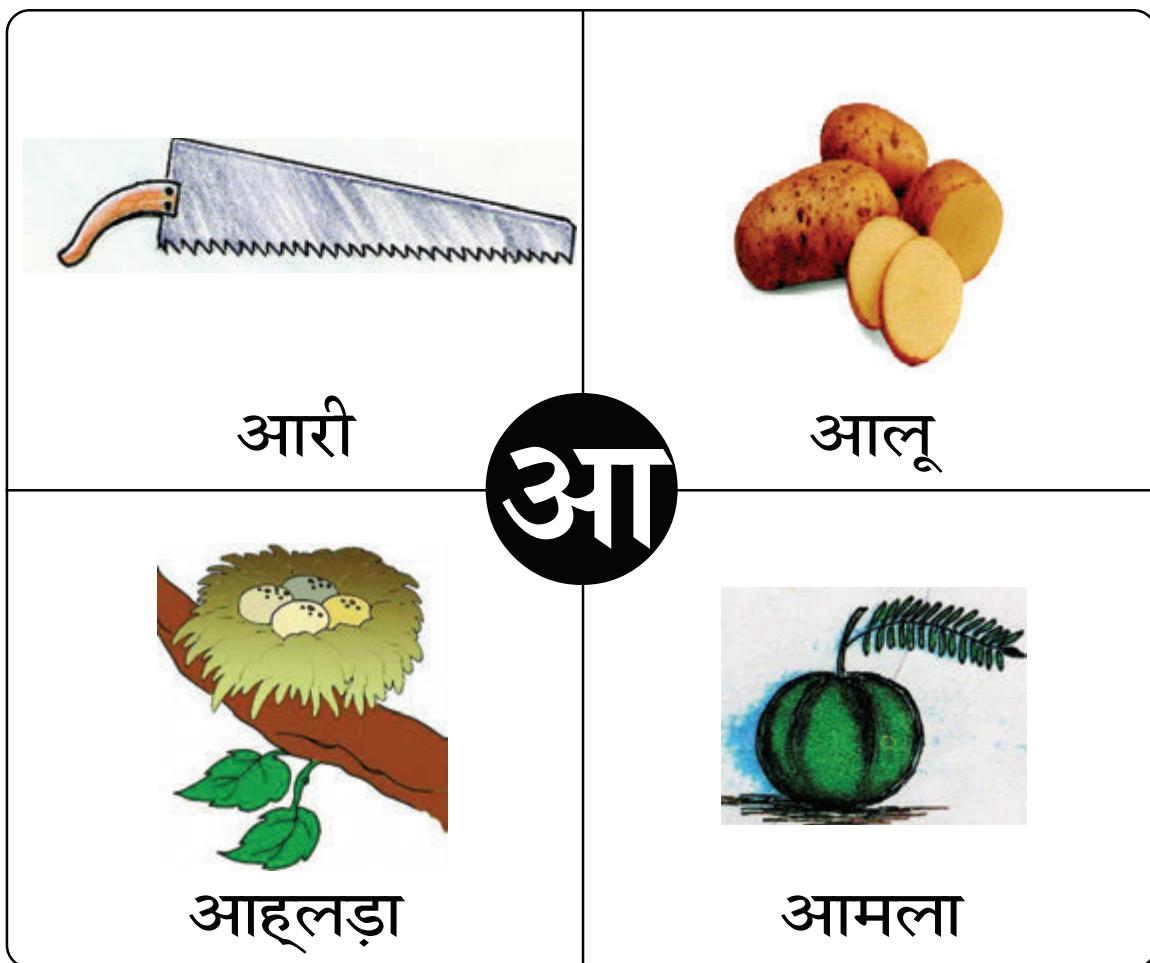
अ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

अ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-२

पढो ते लिखो :-

आ

.....
.....
.....
.....
.....

आ

.....
.....
.....
.....
.....

आ

.....
.....
.....
.....
.....

(३)

पाठ-३

पढ़ो ते लिखो :-

इ

.....
.....
.....
.....
.....

इ

.....
.....
.....
.....
.....

इ

.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-4

इ

इंद

ईख

पढो ते लिखो :-

ई

ई

ई

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

पाठ-५

पढो ते लिखो :-

उ

.....

.....

.....

.....

.....

उ

.....

.....

.....

.....

.....

उ

.....

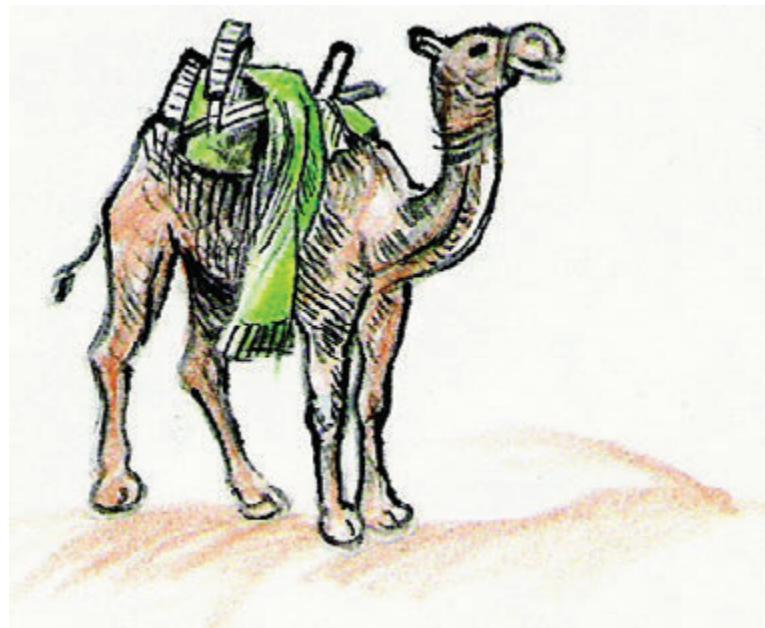
.....

.....

.....

.....

पाठ-६

ऊट

पढो ते लिखो :-

ऊ

.....

ऊ

.....

ऊ

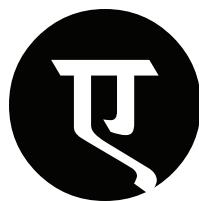
.....

.....

.....

.....

पाठ-७

एरा

पढो ते लिखो :-

ए

.....

ए

.....

ए

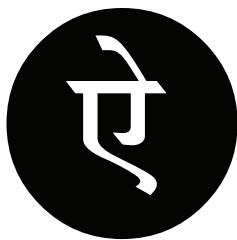
.....

.....

.....

.....

पाठ-४

ऐहन

ऐगड़

ऐनक

पढ़ो ते लिखो :-

ऐ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ऐ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ऐ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-९

ओ

ओम्

ओढ़नी

ओठ

पढ़ो ते लिखो :-

ओ

.....

.....

.....

.....

.....

ओ

.....

.....

.....

.....

.....

ओ

.....

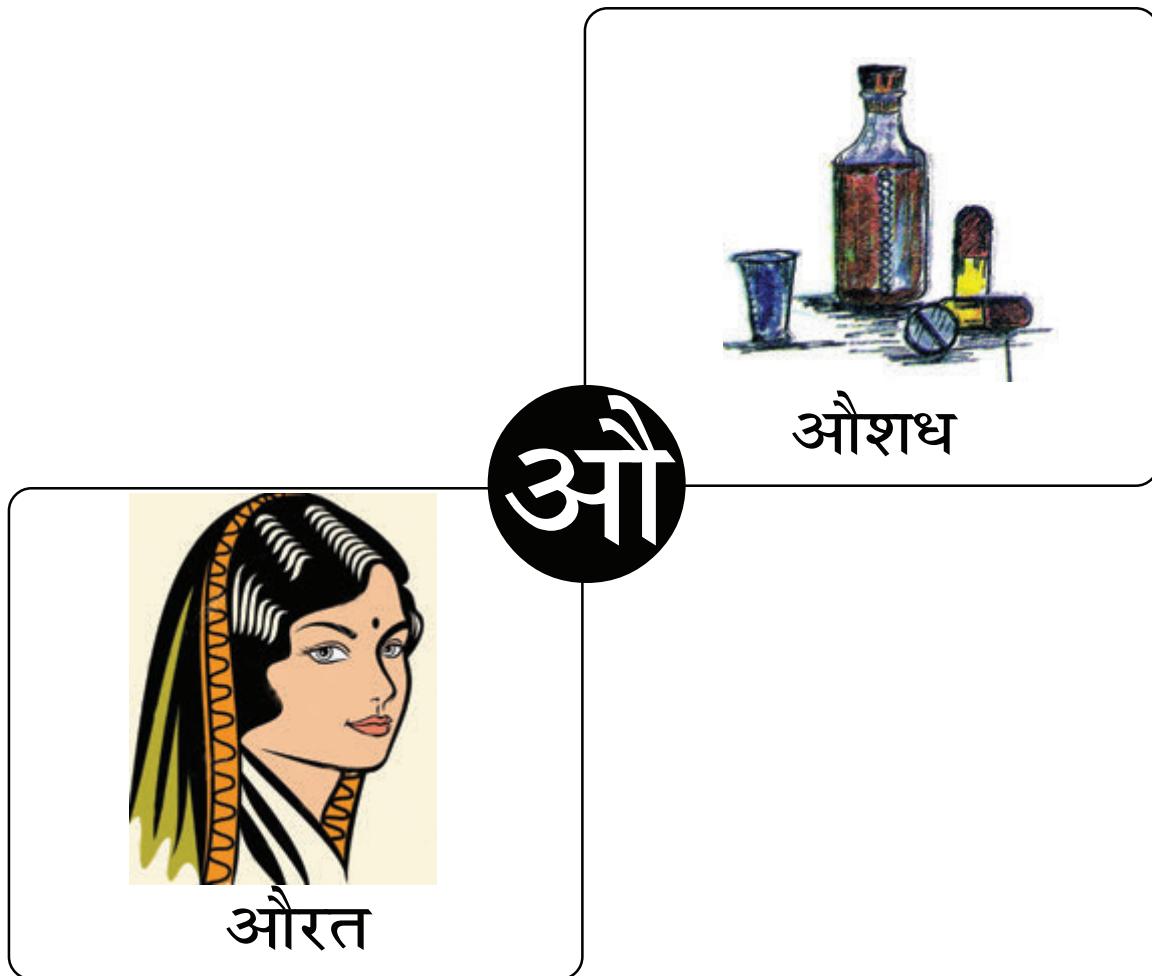
.....

.....

.....

.....

पाठ-10

पढ़ो ते लिखो :-

औ

.....

.....

.....

.....

.....

औ

.....

.....

.....

.....

.....

औ

.....

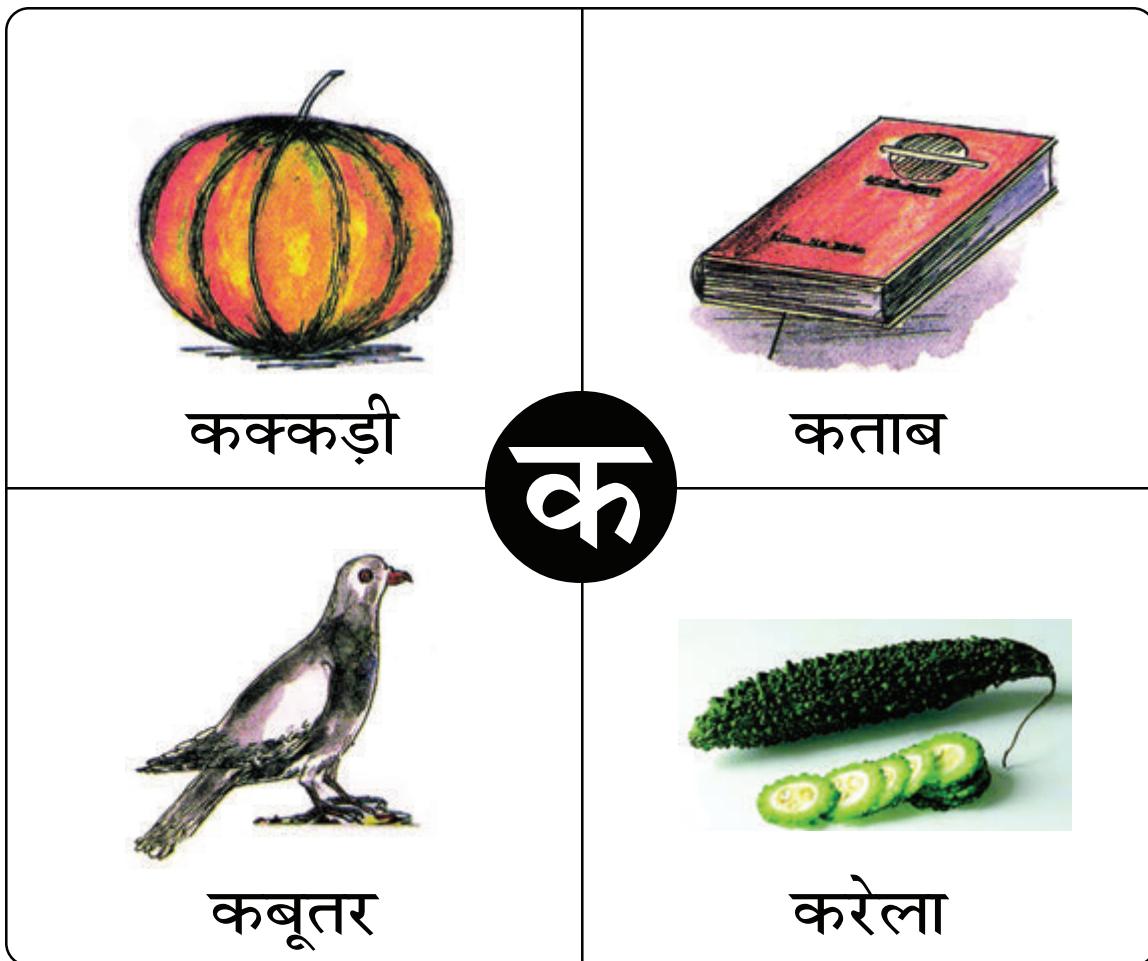
.....

.....

.....

.....

पाठ-11

पढ़ो ते लिखो :-

क

.....
.....
.....
.....
.....

क

.....
.....
.....
.....
.....

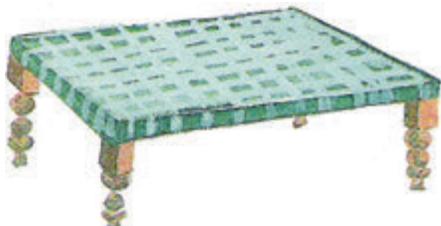
क

.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-12

खरगोश

खट्ट

ख

खजूर

खचोपड़

पढ़ो ते लिखो :-

ख

.....

.....

.....

.....

.....

ख

.....

.....

.....

.....

.....

ख

.....

.....

.....

.....

.....

पाठ-13

गलाब

गड़बा

ग

गमला

गलेल

पढ़ो ते लिखो :-

ग

.....
.....
.....
.....
.....

ग

.....
.....
.....
.....
.....

ग

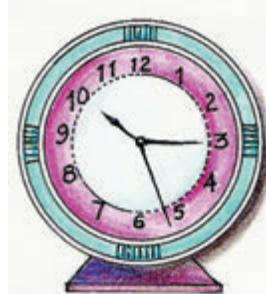
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-14

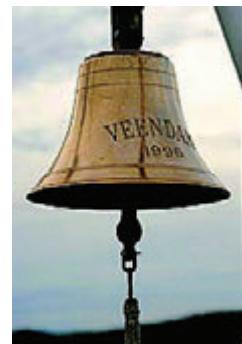
घ

घडा

घडी

घडेओल

पढो ते लिखो :-

घ

.....

.....

.....

.....

.....

घ

.....

.....

.....

.....

.....

घ

.....

.....

.....

.....

.....

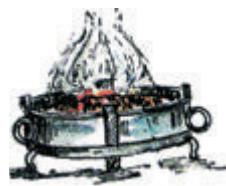
पाठ-15

पन्छानो ते बोलो :-

डूर

डीठी

डूठा

पढो ते लिखो :-

ड

.....

.....

ड

.....

.....

ड

.....

.....

पाठ-16

पढ़ो ते लिखो :-

च

.....
.....
.....
.....
.....

च

.....
.....
.....
.....
.....

च

.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-17

पढो ते लिखो :-

छ

.....
.....
.....
.....
.....

छ

.....
.....
.....
.....
.....

छ

.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-18

जग्गा

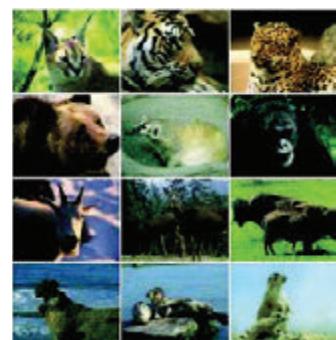

जराब

ज

जलेबी

जनौर

पढ़ो ते लिखो :-

ज

.....
.....
.....
.....
.....

ज

.....
.....
.....
.....
.....

ज

.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-19

झ

झरना

झंडा

झज्जर

पढो ते लिखो :-

झ

.....
.....
.....
.....
.....

झ

.....
.....
.....
.....
.....

झ

.....
.....
.....
.....
.....

(20)

पाठ-20

पन्छानो ते बोलो :-

ज्याणा

आरां

11

पढो ते लिखो :-

अ

.....

अ

.....

अ

.....

.....

.....

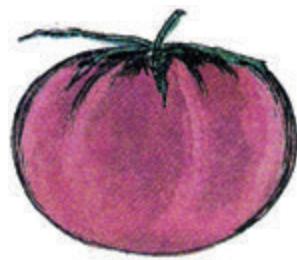
.....

पाठ-२१

ट

टटैना

टमाटर

टल्ले

पढो ते लिखो :-

ट

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ट

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ट

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-22

ठठेआर

ठ

ठप्पा

पढो ते लिखो :-

ठ

.....
.....
.....
.....
.....

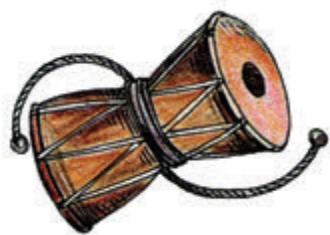
ठ

.....
.....
.....
.....
.....

ठ

.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-23

डमरू

डफली

डड़कू

डबलरुट्टी

ડ

पढ़ो ते लिखो :-

ડ

.....

.....

.....

.....

.....

ડ

.....

.....

.....

.....

.....

ડ

.....

.....

.....

.....

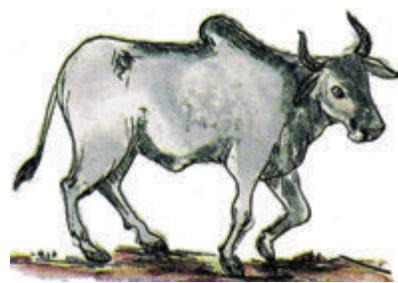
.....

पाठ-24

ढ

ढक्कन

ढगा

ढल्ले

पढ़ो ते लिखो :-

ढ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ढ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

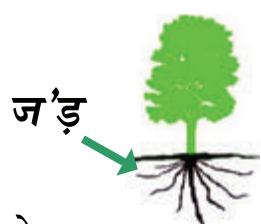
ढ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-25

पन्छानो ते बोलो :-

पढो ते लिखो :-

ङ

ङ

ढ

ढ

.....

.....

.....

.....

.....

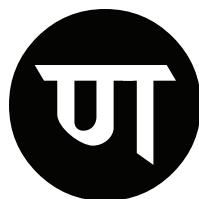
.....

.....

.....

(26)

पाठ-26

पन्छानो ते बोलो :-

सण

पढो ते लिखो :-

ण

.....

.....

ण

.....

.....

ण

.....

.....

पाठ-२७

पढ़ो ते लिखो :-

त

.....
.....
.....
.....
.....

त

.....
.....
.....
.....
.....

त

.....
.....
.....
.....
.....

પાઠ-28

પઢો તે લિખો :-

થ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

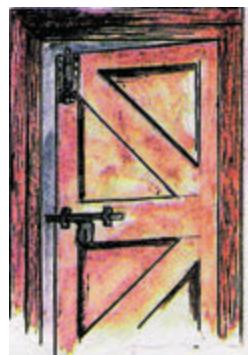
થ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

થ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-29

दरोआजा

दकान

दर्जी

द

दडूनी

पढो ते लिखो :-

द

.....
.....
.....
.....
.....

द

.....
.....
.....
.....
.....

द

.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-३०

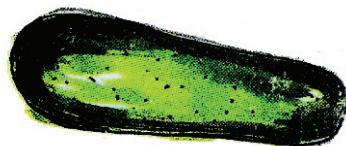
ध

धनश

धमूळी

धनककड़ी

पढ़ो ते लिखो :-

ध

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

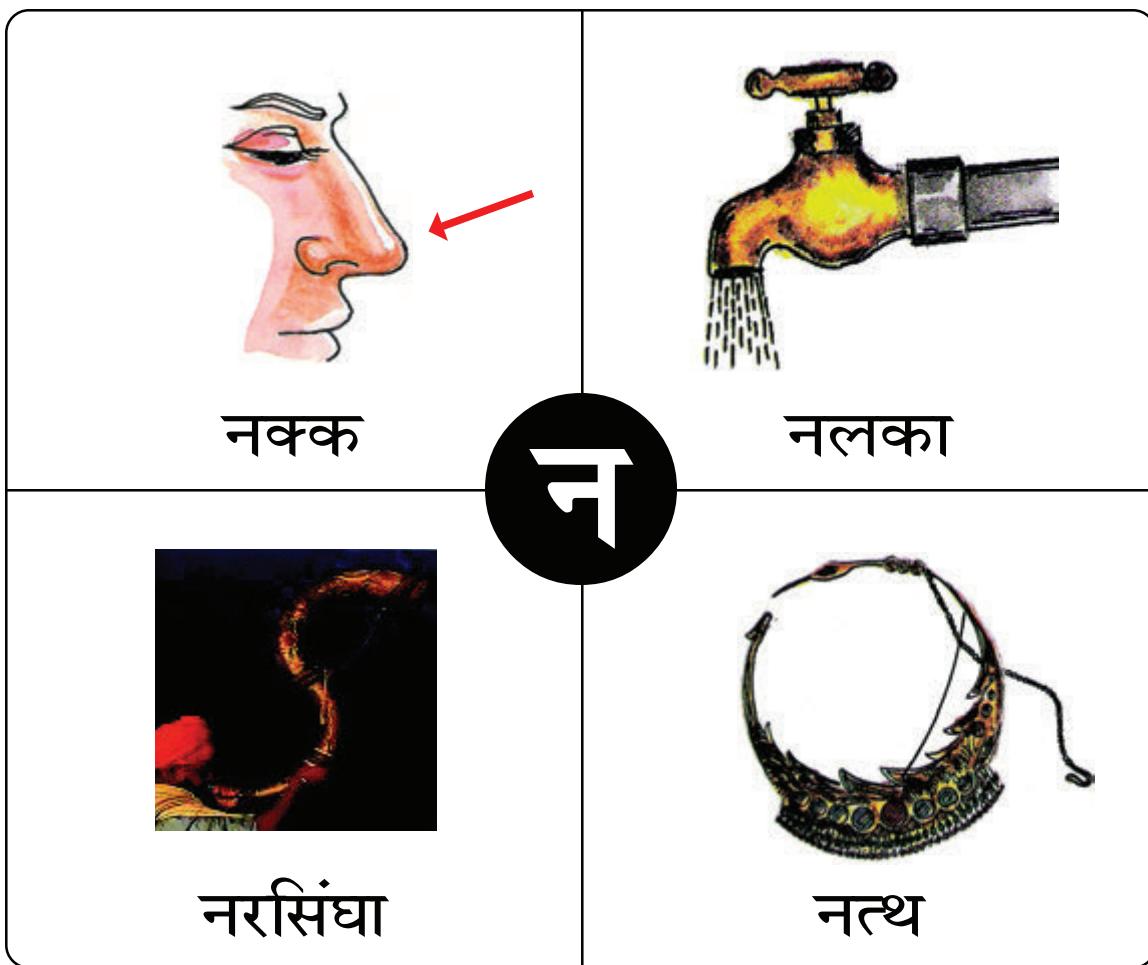
ध

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ध

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-३१

पढो ते लिखो :-

न

.....
.....
.....
.....
.....

न

.....
.....
.....
.....
.....

न

.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-32

प

पग

पक्खी

परी

पढो ते लिखो :-

प

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

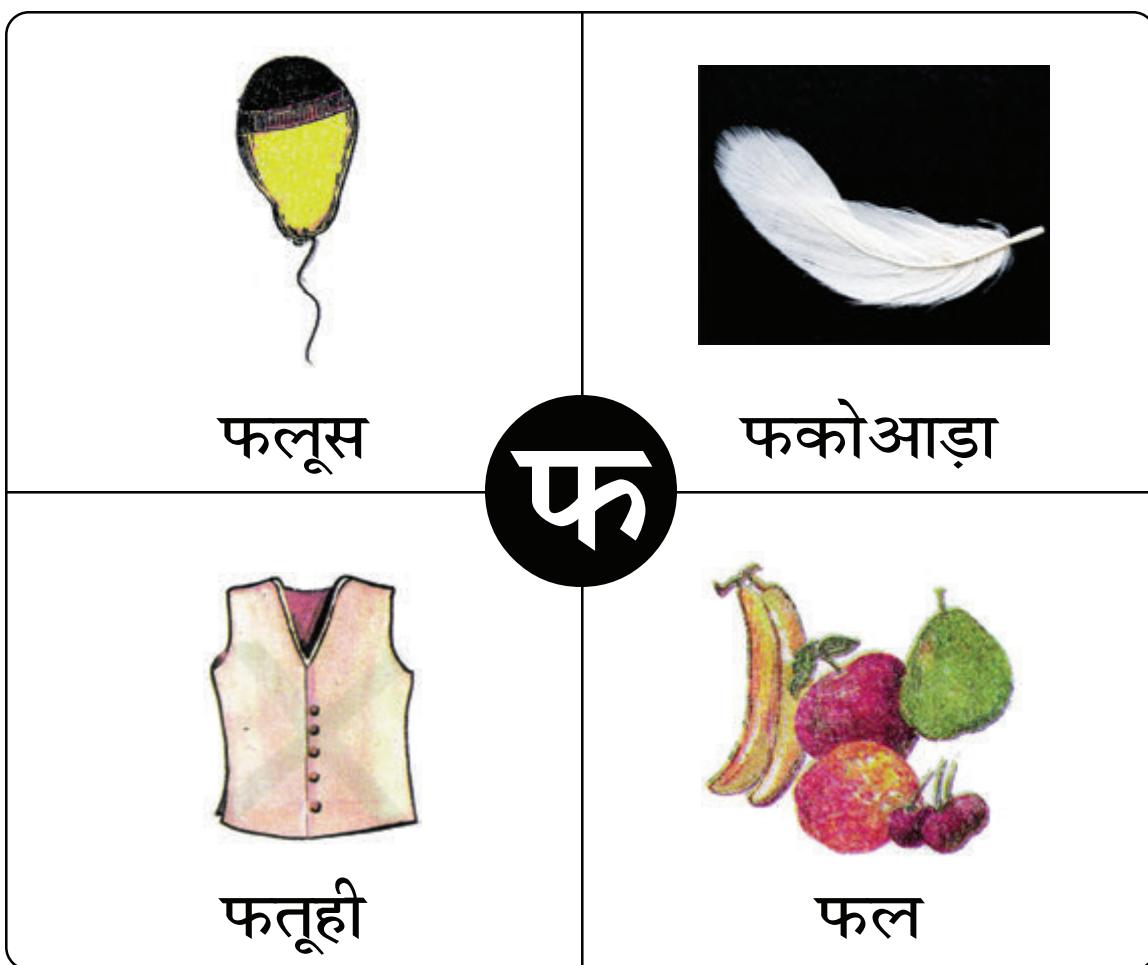
प

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

प

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-३३

पढ़ो ते लिखो :-

फ

.....

.....

.....

.....

.....

फ

.....

.....

.....

.....

.....

फ

.....

.....

.....

.....

.....

पाठ-34

बटुआ

बक्करी

बम्हीरी

बगला

ब

पढो ते लिखो :-

ब

.....

.....

.....

.....

.....

ब

.....

.....

.....

.....

.....

ब

.....

.....

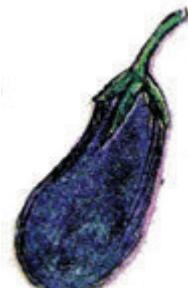
.....

.....

.....

पाठ-35

भ

भट्ठा

भरोटू

भरमट्टा

पढ़ो ते लिखो :-

भ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

भ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

भ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-36

पढो ते लिखो :-

म

.....
.....
.....
.....
.....

म

.....
.....
.....
.....
.....

म

.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-३७

प्यानो

म्यान

पढो ते लिखो :-

य

य

य

.....

.....

.....

.....

.....

.....

पाठ-३८

पढ़ो ते लिखो :-

र

.....
.....
.....
.....
.....

र

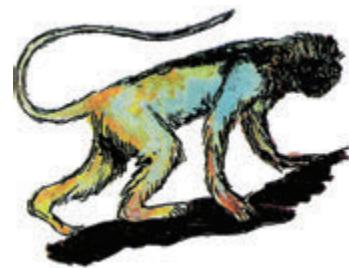
.....
.....
.....
.....
.....

र

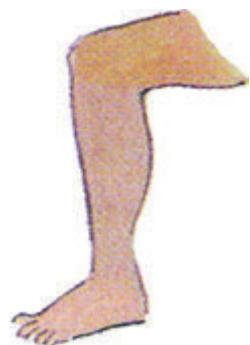
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-३९

ल

लमकूर

ल'त्त

लमारी

पढो ते लिखो :-

ल

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ल

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ल

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-40

व

पन्छानो ते बोलो :-

तवा

मेवा

पढो ते लिखो :-

व

.....

.....

व

.....

.....

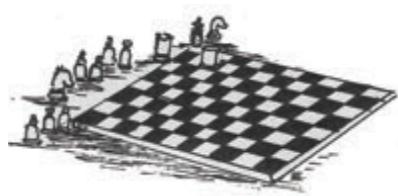
व

.....

.....

पाठ-41

श

शतरंज

शत्हीर

शकारी

पढ़ो ते लिखो :-

श

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

श

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

श

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-42

पढ़ो ते लिखो :-

स

.....
.....
.....
.....
.....

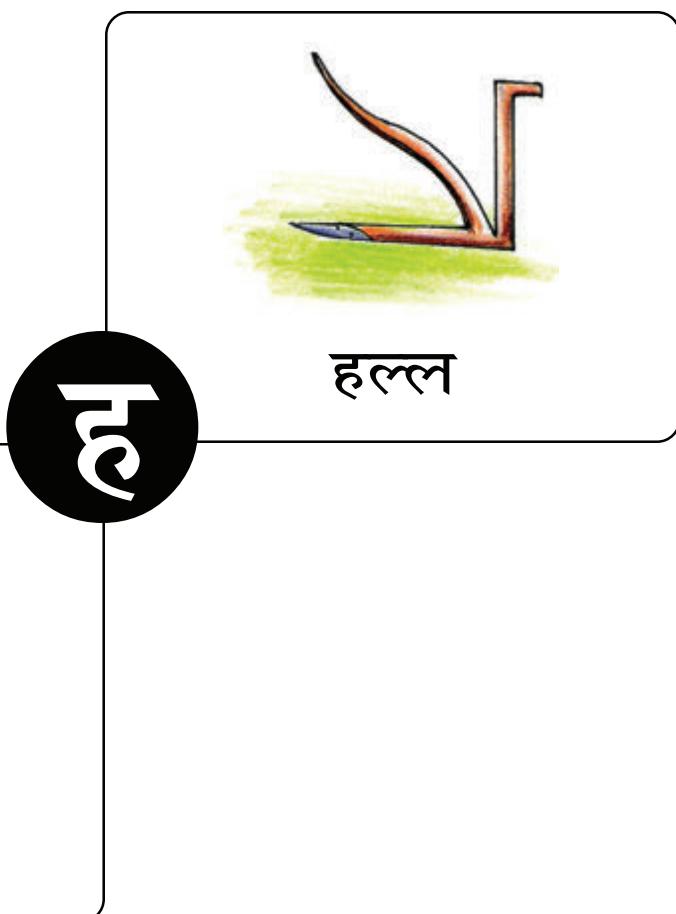
स

.....
.....
.....
.....
.....

स

.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-43

पढ़ो ते लिखो :-

ह

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

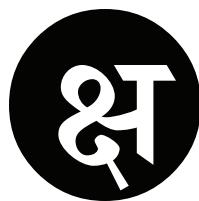
ह

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ह

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-44

पढो ते लिखो :-

क्ष

.....

.....

.....

.....

.....

क्ष

.....

.....

.....

.....

.....

क्ष

.....

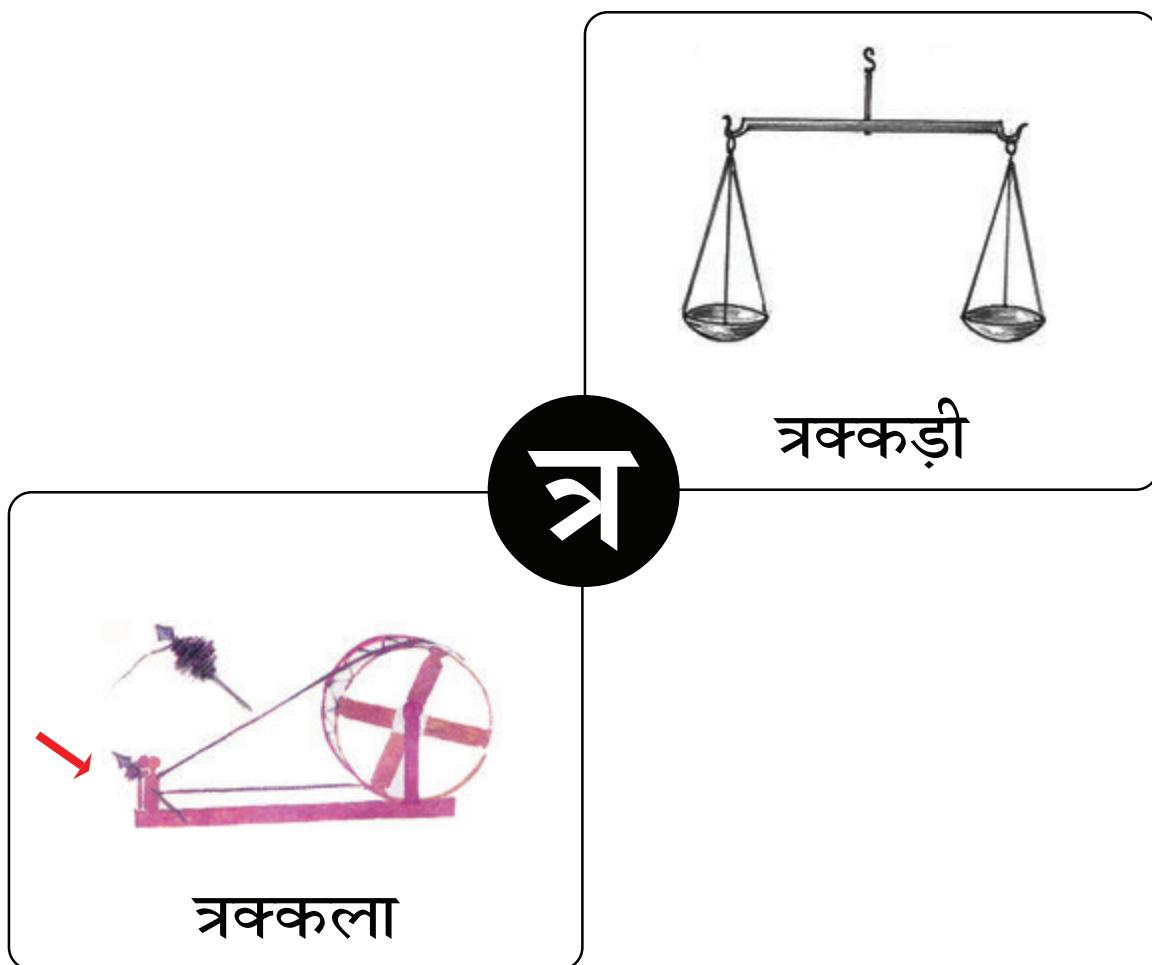
.....

.....

.....

.....

पाठ-45

पढो ते लिखो :-

त्र

.....
.....
.....
.....
.....

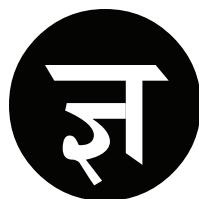
त्र

.....
.....
.....
.....
.....

त्र

.....
.....
.....
.....
.....

पाठ-46

पढो ते लिखो :-

ज

.....

.....

.....

.....

.....

ज

.....

.....

.....

.....

.....

ज

.....

.....

.....

.....

.....

ਪਾਠ-47

ਗਿਨਤੀ ਇਕ (1) ਥਮਾਂ ਪੰਜਾਹ (50) ਤਕ :-

1 ਇਕ	2 ਦੋ	3 ਤ੍ਰੈ	4 ਚਾਰ	5 ਪੰਜ	6 ਛੇ	7 ਸਤ	8 ਅਟ੍ਠ	9 ਨੌ	10 ਦਸ
11 ਆਰਾਂ	12 ਬਾਰਾਂ	13 ਤੇਰਾਂ	14 ਚੌਦਾਂ	15 ਪੰਦਰਾਂ	16 ਸੋਲਾਂ	17 ਸਤਾਰਾਂ	18 ਠਾਰਾਂ	19 ਤਨ੍ਹੀ	20 ਬੀਹ
21 ਇਕਕੀ	22 ਬਾਈ	23 ਤ੍ਰੇਈ	24 ਚੌਬੀ	25 ਪੰਜੀ	26 ਛੱਡੀ	27 ਸਤਾਈ	28 ਠਾਈ	29 ਨਤੀ	30 ਤ੍ਰੀਹ
31 ਕਤੀ	32 ਬਤੀ	33 ਤੇਤੀ	34 ਚੌਤੀ	35 ਪੈਂਤੀ	36 ਛਿਤੀ	37 ਸੈਂਤੀ	38 ਠਤੀ	39 ਉਨਤਾਲੀ	40 ਚਾਲੀ
41 ਕਤਾਲੀ	42 ਬਤਾਲੀ	43 ਤਰਤਾਲੀ	44 ਚਰਤਾਲੀ	45 ਪੰਜਤਾਲੀ	46 ਛੇਆਲੀ	47 ਸੰਤਾਲੀ	48 ਅਡਤਾਲੀ	49 ਨੁੰਝਾ	50 ਪੰਜਾਹ

पाठ-48

अक्खर :-

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ए	ऐ	ओ	औ
क	ख	ग	घ	ङ					
च	छ	ज	झ	ञ					
ट	ठ	ड	ढ	ण					
		ड़	ढ़						
त	थ	द	ধ	ন					
প	ফ	ব	ভ	ম					
য	র	ল	ব						
	শ	স	হ						
	ঞ	ত্ৰ	জ্ঞ						

१०

३०८